

Paweł Mikołajczak

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

WPLYW FUNDUSZY UNII EUROPEJSKIEJ NA ZMIANY W SPOSOBIE DZIAŁANIA MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW W WIELKOPOLSCE

Streszczenie: W opracowaniu starano się przedstawić wpływ funduszy strukturalnych Unii Europejskiej w sposobie funkcjonowania małych i średnich przedsiębiorstw. Wykorzystanie funduszy strukturalnych ukierunkowanych na wybrane cele i skuteczność ich zaangażowania w różne działania realizowane przez MŚP z uwzględnieniem ich zakresu i profilu działania stanowić będzie cel prezentowanego opracowania. Przedmiotem rozważań są podmioty gospodarcze, które dokonały inwestycji współfinansowanych ze środków europejskich. Analiza empiryczna oparta została na wynikach badania ankietowego obejmującego 110 firm należących do sektora MŚP, działających na obszarze województwa wielkopolskiego. Materiał empiryczny obejmuje podmioty funkcjonujące na terenie województwa wielkopolskiego, które otrzymały dofinansowanie ze wspomnianego funduszu w programowaniu 2004-2006. Badanie zostało przeprowadzone wśród 52 podmiotów małych i 58 średnich. Czasookres badań obejmuje lata 2000-2007, czyli uwzględnione zostały fundusze przedakcesyjne (2000-2004), a także strukturalne (2004-2006) oraz okres ich rozliczenia. Na podstawie dokonanych analiz wykazano m.in., iż głównymi podmiotami będącymi beneficjentami środków europejskich były spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Badania empiryczne wskazują silną aktywność przedsiębiorstw produkcyjnych w zakresie korzystania z funduszy strukturalnych UE. Wykazano również, iż inwestycje realizowane przez polskie małe i średnie firmy przede wszystkim dotyczą zakupu maszyn i urządzeń technicznych służących do umocnienia pozycji konkurencyjnej na rynku krajowym i międzynarodowym.

Słowa kluczowe: fundusze strukturalne, inwestycje, przedsiębiorstwo, konkurencyjność.

1. Wstęp

Rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) determinowany jest wieloma czynnikami, pomiędzy którymi zachodzą różnego rodzaju współzależności. Fundusze strukturalne Unii Europejskiej, z których mają możliwość korzystać niewielkie podmioty, nie mogą wprawdzie stanowić jedyne go czynnika poprawy ich sytuacji ekonomicznej, ale pełniejsza ich absorpcja stanowi ważny czynnik poprawy konkurencyjności i innowacyjności małych i średnich firm. Wzmocnienie ich eko-

nomicznej kondycji i rynkowej pozycji wymaga dokonania szeregu przedsięwzięć inwestycyjnych. Przedstawienie sposobów wykorzystania funduszy strukturalnych Unii Europejskiej ukierunkowanych na wybrane cele i skuteczność ich zaangażowania w różne działania realizowane przez MŚP z uwzględnieniem ich zakresu i profilu działania stanowić będzie cel prezentowanego opracowania. Analiza empiryczna została oparta na wynikach badania ankietowego obejmującego 110 firm należących do sektora MŚP oraz działających na obszarze województwa wielkopolskiego. Materiał empiryczny powinien obejmować 242 przedsiębiorstwa, a więc wszystkie podmioty funkcjonujące na badanym terenie, które otrzymały dofinansowanie ze wspomnianego funduszu w programowaniu 2004-2006. Uzyskano 174 ankiety, w tym 146 ankiet kompletnych, nadających się do dalszej obróbki statystycznej. W toku weryfikacji zebranego materiału badawczego odrzucono 36 ankiet ze względu na poważne błędy logiczne, które dyskwalifikowały je pod względem merytorycznym. Badania obejmują lata 2000-2007, czyli uwzględnione zostały fundusze przedakcesyjne (2000-2004), a także strukturalne (2004-2006) oraz okres ich rozliczenia. Badanie zostało przeprowadzone wśród 52 podmiotów małych i 58 średnich.

2. Fundusze strukturalne Unii Europejskiej jako źródło wspierania działań inwestycyjnych małych i średnich przedsiębiorstw

Polska, będąc członkiem Unii Europejskiej, w celu dopasowania polskiego rynku do wymogów stawianych przez UE, od 2004 r. ma możliwość korzystania ze środków strukturalnych. W okresie programowania 2004-2006 dostępne były cztery fundusze europejskie: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej, Finansowy Instrument Ukierunkowania Rybołówstwa oraz Fundusz Spójności. W kontekście pobudzenia przedsięwzięć inwestycyjnych MŚP istotną rolę odgrywał Sektorowy Program Operacyjny – Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw (SPO – WKP) finansowany przez EFRR. Program ten ukierunkowany był na poprawę pozycji konkurencyjnej polskiej gospodarki działającej w warunkach Jednolitego Rynku Europejskiego. Określał priorytety i działania dotyczące realizacji polityki w zakresie przedsiębiorczości i innowacyjności ze szczególnym uwzględnieniem sektora małych i średnich przedsiębiorstw przy wykorzystaniu zasobów sfery naukowo-badawczej oraz korzyści związanych ze stosowaniem nowoczesnych technologii, w tym informacyjnych oraz wspierających ochronę środowiska. Przyjęta strategia osiągnięcia celu SPO – WKP zakładała konieczność stworzenia silnego otoczenia instytucjonalnego wspierania działalności firm oraz przekształcenia istniejącej gospodarki w opartą na innowacyjnych przedsiębiorstwach. W tym celu przyjęto dwa priorytety:

- rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu,
- bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw.

Fundusze zostały ukierunkowane i skoncentrowane zatem na dwóch grupach odbiorców. Pierwsza z nich obejmowała głównie instytucje wspierające rozwój przedsiębiorczości, centra i ośrodki transferu technologii, parki naukowo-technologiczne i przemysłowe, inkubatory technologiczne, instytucje sfery B+R działające we współpracy z przedsiębiorstwami lub na ich potrzeby oraz jednostki administracji publicznej. Drugą grupą odbiorców pomocy udzielonej w ramach programu stanowiły istniejące podmioty oraz nowo powstałe przedsiębiorstwa, których funkcjonowanie na rynku oparte jest na wykorzystaniu innowacyjnej technologii, posiadające znaczny potencjał rozwojowy. Wychodząc naprzeciw potrzebom przedsiębiorstw: zapewnieniu im kompleksowego wsparcia w sprawnym dostosowaniu się do szybko zmieniających się warunków prowadzenia działalności gospodarczej, utrzymania oraz podnoszenia ich pozycji konkurencyjnej na rynku, za cel główny wskazanego priorytetu przyjęto ułatwienie funkcjonowania przedsiębiorstw w warunkach Jednolitego Rynku Europejskiego przez wspieranie instytucji otoczenia biznesu dostarczających usługi dla przedsiębiorstw. Biorąc pod uwagę stosunkowo krótki okres realizacji SPO – WKP – lata 2004-2006, najpilniejsze potrzeby i uwarunkowania, w jakich działają przedsiębiorstwa, oraz poziom dostępnych środków finansowych, sformułowano następujące cele cząstkowe priorytetu:

- pobudzenie przedsiębiorczości i działalności innowacyjnej poprzez dostęp do wysokiej jakości usług świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu,
- ułatwianie możliwości finansowania inwestycji, przygotowanie nowoczesnej infrastruktury do prowadzenia działalności gospodarczej,
- rozwój przedsiębiorczości poprzez wzmocnienie powiązań między sektorem B+R a przedsiębiorstwami.

Priorytet drugi, określony jako bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw, ukierunkowany był na zwiększenie konkurencyjności firm poprzez wsparcie inwestycji poprawiających ich poziom technologiczny i organizacyjny, a także przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska, poprawę konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez inwestycje w wiedzę oraz dostarczanie wysokiej jakości usług doradczych¹. Szczególną rolę dla niewielkich podmiotów odgrywało działanie drugie w ramach tego priorytetu określone jako „Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez inwestycje” skierowane do małych i średnich przedsiębiorstw. Celem tego działania było zwiększenie konkurencyjności małych i średnich podmiotów poprzez unowocześnienie ich oferty produktowej i technologicznej. W ramach działania wspierane były przedsięwzięcia inwestycyjne niewielkich firm, których przedmiotem były inwestycje w środki trwale związane ze stworzeniem nowego lub z rozbudową istniejącego przedsiębiorstwa, realizacją działań polegających na dokonywaniu zasadniczych zmian produktów lub procesu produkcyjnego oraz inwesty-

¹ W. Czternasty, P. Mikołajczak, *Rola funduszy strukturalnych w rozwoju innowacyjności i konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw w województwie wielkopolskim*, [w:] *Studia i Materiały Polskiego Stowarzyszenia Zarządzania Wiedzą*, red. B. Wawrzyniak, Wydawnictwo Polskiego Stowarzyszenia Zarządzania Wiedzą, Bydgoszcz 2011, s. 6-7.

cje w wartości niematerialne i prawne związane z transferem technologii poprzez nabycie praw patentowych, licencji, *know-how*, w tym nieopatentowanej wiedzy technicznej².

Do 31 maja 2009 r. w ramach wszystkich programów operacyjnych oraz inicjatyw wspólnotowych zawarto umowy o dofinansowanie, dla których łączna wartość wkładu UE wynosiła ponad 35,3 mld zł, co stanowiło ok. 107% alokacji na lata 2004-2006. Płatności z kont programowych w maju 2009 r. wyniosły 203,1 mln zł. Kwota łącznych płatności z kont programowych od początku uruchomienia programów operacyjnych osiągnęła poziom ok. 31,8 mld zł, co odpowiada 96,2% alokacji na lata 2004-2006³. Popyt na działania inwestycyjne kilkakrotnie przekraczał alokacje. Dla działania 2.3 aż 5,7 razy. W trakcie realizacji programu SPO – WKP wystąpiła konieczność realokowania środków z innych działań na 2.3 (14 mln euro). Tak duża różnica w popycie na dotacje na inwestycje wiązała się ze specyficznym etapem rozwoju polskiej przedsiębiorczości, który koncentruje się na tym, by w pierwszej kolejności zdobywać środki na inwestycje i rozbudowę przedsiębiorstwa. MŚP skupiły się głównie na działalności restrukturyzacyjnej i obniżce kosztów (strategiach cenowych). Potwierdzają to badania opinii przedsiębiorców (beneficjentów działania 2.3), według których najbardziej potrzebne są dotacje na „zakup maszyn i urządzeń związanych z procesem produkcji” (tak wskazało 98% badanych) oraz „dotacje na zakup budynków produkcyjnych lub magazynowych” (tak odpowiedziało 75% ankietowanych). Za najmniej potrzebne uważane są dotacje „na prowadzenie przez firmę badań przemysłowych i przedkonkurencyjnych” (opinia 25% badanych) oraz „dotacje na zakup licencji i praw własności intelektualnej” (wskazanie 31% badanych), co budzi pewien niepokój, zważywszy na to, że działanie adresowane było do przedsiębiorstw innowacyjnych⁴.

W aktualnym okresie programowania na lata 2007-2013 również działa Fundusz Spójności oraz dwa fundusze strukturalne: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i Europejski Fundusz Społeczny. Wobec faktu, iż MŚP mają nadal duże zaległości inwestycyjne w aktualnych programach, umożliwiono niewielkim podmiotom dostęp do tzw. masowych schematów dotacji na inwestycje, które pozwalają na modernizację parku maszynowego oraz inwestycje w budynki produkcyjne i magazynowe. Wydaje się, że tę rolę w największym stopniu będą wypełniały działania realizowane przez regiony dzięki regionalnym programom operacyjnym (RPO). Zostało na nie przeznaczone 16 mld EUR. Do głównych obszarów finansowania w ramach RPO należą działania dotyczące bezpośredniego wsparcia finansowego na in-

² Instytucja Zarządzająca Podstawami Wsparcia Wspólnoty, *Pierwszy okres wykorzystania funduszy strukturalnych w Polsce. Raport 12 PWW Rodzaje projektów, typy beneficjentów rozkład przestrzenny udzielonej pomocy UE*, Departament Koordynacji Polityki Strukturalnej, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Warszawa 2005, s. 36-38.

³ http://www.mrr.gov.pl/aktualnosci/fundusze_europejskie_2004_2006/Documents/info_maj_2009_v_ost.pdf [dostęp: 12.07.2012].

⁴ <http://www.konkurencyjnosc.gov.pl/NR> [dostęp: 3.08.2012].

westyje przedsiębiorstw, środki na powstawanie nowych firm, finansowanie udziału w wystawach, targach oraz misjach krajowych i zagranicznych. Regionalny Program Operacyjny przewiduje również wsparcie instytucji otoczenia biznesu. Aż 40% środków w ramach RPO jest przeznaczona na sferę produkcyjną, a więc bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw oraz instytucji otoczenia biznesu⁵.

3. Kierunki oddziaływania funduszy strukturalnych na MŚP w Wielkopolsce

Badaniu podległy wyłącznie mikro-, małe i średnie firmy. Względy pragmatyczne wpłynęły na ograniczenie się do zastosowania jednego kryterium ilościowego – wielkości zatrudnienia. Włączono również mikroprzedsiębiorstwa do grupy firm małych. W badaniach wyodrębniono więc małe podmioty, zatrudniające do 50 osób, oraz średnie, zatrudniające od 50 do 250 pracowników. W przebadanej próbie beneficjentów znalazły się 52 firmy małe i 58 podmiotów średnich.

Tabela 1. Formy prawne badanych małych i średnich przedsiębiorstw

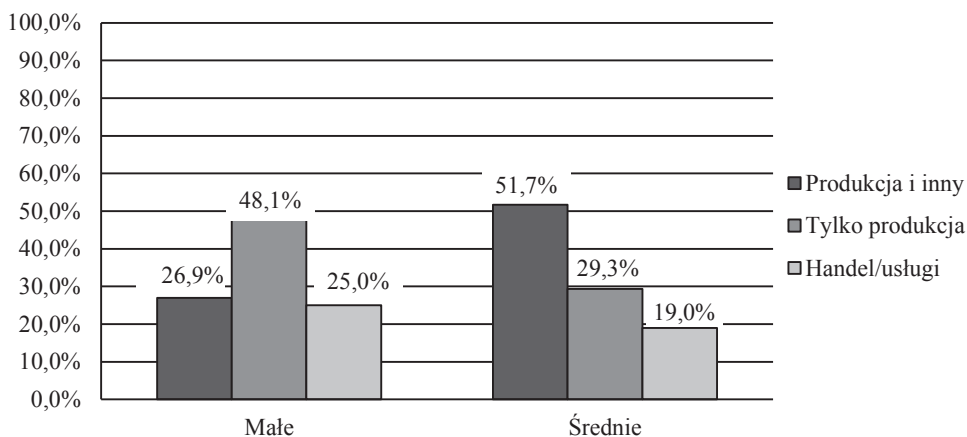
Forma prawna/ wielkość firmy	Ogółem	Małe	Średnie
Ogółem	110	52	58
	100,0%	47,3%	52,7%
Sp. S.A.	6	0	6
	5%	0,0%	10,3%
Sp. z o.o.	49	18	31
	45%	34,6%	53,4%
Sp. komandytowa	2	1	1
	2%	1,9%	1,7%
Sp. jawna	21	8	13
	19%	15,4%	22,4%
Sp. cywilna	1	1	0
	1%	1,9%	0,0%
Działalność os. fiz.	30	23	7
	27%	44,2%	12,1%
Spółdzielnia	1	1	0
	1%	1,9%	0,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji zawartych w kwestionariuszach ankietowych: wpływ funduszy strukturalnych na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w województwie wielkopolskim.

⁵ W. Czternasty, P. Mikołajczak, *Rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce a źródło ich finansowania. Współczesne dylematy*, [w:] *Nowe trendy w metodologii nauk ekonomicznych*, red. A. Grzelak, K. Pająk, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań 2010, s. 46-47.

Dokonując analizy przedsiębiorstw korzystających z dotacji na inwestycje, okazuje się, że bez względu na wielkość firmy większość z nich to spółki z ograniczoną odpowiedzialnością – 49 podmiotów, oraz osoby fizyczne – 30 firm. Najmniej beneficjentów miało formę prawną w postaci spółki cywilnej i spółdzielni – po jednym przedsiębiorstwie (por. tab. 1).

Istotne z poznawczego punktu widzenia wydają się wyniki badania ankietowego, które wskazują, iż przedsiębiorstwa finansujące inwestycje współfinansowane z funduszy UE o średniej wielkości częściej niż małe prowadzą działalność produkcyjną jednocześnie z innymi rodzajami aktywności, tj. zajmują się produkcją oraz dodatkowo handlem i/lub usługami. Takich firm było nieco ponad 50% spośród wszystkich przedsiębiorstw (por. wykres na rys. 1). Z kolei małe podmioty częściej zajmują się samą produkcją lub tylko handlem i usługami (bez produkcji). Zasadne wydaje się zatem wnioskowanie, iż dominującym profilem funkcjonowania firm, które pozyskały refundację w ramach pomocy unijnej, jest produkcja bez względu na wielkość firmy.

Rys. 1. Profil działalności MŚP wykorzystujących fundusze strukturalne a wielkość firmy

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji zawartych w kwestionariuszach ankietowych: wpływ funduszy strukturalnych na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w województwie wielkopolskim.

Interesujące poznawczo wydaje się również zidentyfikowanie profilu funkcjonowania niewielkich podmiotów, których dotyczyła inwestycja dotowana z funduszy strukturalnych (tab. 2). Analiza ta stanowi swoistego rodzaju uzupełnienie wyników badania przedstawionego na rys. 1.

Wyniki zasygnalizowanego we wstępie badania ankietowego wskazują, iż firmy zajmujące się produkcją i usługami najczęściej realizowały projekt związany z dotychczasowym rodzajem działalności. Aż 96,5% podmiotów zajmujących się tylko

Tabela 2. Profil działalności stanowiący przedmiot projektu UE a rodzaj działalności, której dotyczył projekt

Rodzaj działalności	Ogółem	Rodzaj działalności		
		produkcja i inny	produkcja	handel/usługi
w liczbach absolutnych				
Ogółem	110	17	66	27
Produkcja i inny	86	16	25	3
Produkcja	35	1	41	–
Handel/usługi	51	–	–	24
w procentach w <i>i</i> -tym wierszu				
Ogółem	100,0	15,5	60,0	24,5
Produkcja i inny	100,0	36,4	56,8	6,8
Produkcja	100,0	2,4	97,6	–
Handel/usługi	100,0	–	–	100,0

Źródło: jak w tab. 1.

produkcją wdrażało projekt dotyczący tylko produkcji. Z kolei wszystkie firmy zajmujące się handlem i usługami przeprowadziły inwestycje związane z tym rodzajem działalności gospodarczej. Jedynie przedsiębiorstwa zajmujące się większą liczbą rodzajów działalności (w tym produkcją) wykazały znaczniejsze zróżnicowanie. Ponad połowa z nich (56,8%) zrealizowała projekt dotyczący tylko samej produkcji, a 36,4% takich przedsiębiorstw wykonało projekt związany z większą liczbą rodzajów działalności jednocześnie. Wyniki badań jednoznacznie wskazują, iż rodzaj aktywności firmy miał bardzo duże znaczenie dla profilu działalności, z którą wiązał się realizowany projekt (por. tab. 2). Można również uznać, iż podmioty handlowe dostrzegały potrzebę dywersyfikacji rodzaju swojej działalności, dokonując inwestycji w celu uruchomienia bądź rozszerzenia swojej aktywności.

4. Inwestycyjne obszary aktywności ekonomicznej MŚP współfinansowanej ze środków strukturalnych

Interesujące wydaje się rozpoznanie rodzaju inwestycji będącego przedmiotem projektu inwestycyjnego realizowanego przez badane firmy i współfinansowanego z funduszy unijnych. Analizując niewielkie podmioty ze względu na profil prowadzonej działalności, okazuje się, iż bez względu na to, czym zajmuje się przedsiębiorstwo, odsetek firm realizujących konkretne inwestycje jest podobny. Zawsze najczęściej dokonywany był zakup maszyn i urządzeń (por. tab. 3). Zauważyć można ponadto, iż firmy zajmujące się usługami bądź handlem nieco chętniej zakupują

wartości niematerialne i prawne oraz komputery od firm zajmujących się produkcją. Co czwarta z nich dokonała tych zakupów. Potwierdza to jeszcze dobitniej, iż sektor niewielkich firm charakteryzuje się ogromnym zapotrzebowaniem w zakresie parku maszynowego, a fundusze UE mogą stanowić źródło zaspokojenia tych potrzeb.

Tabela 3. Rodzaj inwestycji stanowiący przedmiot projektu UE a profil działalności firmy

Rodzaj działalności	Ogółem	Typ inwestycji				
		zakup budynku	zakup maszyn	zakup wartości niemiat.	zakup komputerów	inne
w liczbach absolutnych						
Ogółem	110	8	104	19	23	10
Produkcja i inne	44	7	42	8	8	3
Produkcja	42	0	41	4	8	5
Handel/usługi	24	1	21	7	7	2
w procentach w <i>i</i> -tym wierszu						
Ogółem	100,0	7,3	94,5	17,3	20,9	9,1
Produkcja i inne	100,0	15,9	95,5	18,2	18,2	6,8
Produkcja	100,0	–	97,6	9,5	19,0	11,9
Handel/usługi	100,0	4,2	87,5	29,2	29,2	8,3

Źródło: jak w tab. 1.

Tabela 4. Profil działalności firmy a cele stawiane przez firmy realizujące programy strukturalne UE

Rodzaj działalności	Ogółem	Cel inwestycji					
		zwiększenie konkurencyjn. krajowej	zwiększenie konkurencyjności międzynarodowej	poprawa jakości	zwiększenie bazy kapitałowej	rozwój strategii eksportowej	inne
w liczbach absolutnych							
Ogółem	110	84,0	55,0	69,0	6,0	24,0	5
Produkcja i inny	44	16,0	9,0	14,0	2,0	6,0	2,0
Tylko produkcja	42	49,0	41,0	36,0	3,0	16,0	2,0
Handel/usługi	24	19,0	5,0	19,0	1,0	2,0	1,0
w procentach w <i>i</i> -tym wierszu							
Ogółem	100,0	76,4	50,0	62,7	5,5	21,8	4,5
Produkcja i inny	100,0	94,1	52,9	82,4	11,8	35,3	11,8
Tylko produkcja	100,0	74,2	62,1	54,5	4,5	24,2	3,0
Handel/usługi	100,0	70,4	18,5	70,4	3,7	7,4	3,7

Źródło: jak w tab. 1.

Analizując wpływ otrzymanej refundacji z funduszy strukturalnych ze względu na cel inwestycji refundowanej ze środków europejskich w kontekście profilu działalności ankietowanych firm, ciekawe z poznawczego punktu widzenia wydają się wyniki badania zaprezentowanego w tab. 4. Dostrzec można te same prawidłowości, jakie ujawniły się przy badaniu celów inwestycyjnych w zależności od profilu prowadzonej działalności. Firmy nie zajmujące się produkcją rzadziej stawiały na konkurencyjność międzynarodową (niecałe 20% przedsiębiorstw) oraz na rozwój strategii eksportowej (7,4%), chociaż podmioty te częściej niż firmy trudniące się tylko produkcją dążą do poprawy jakości oferowanych dóbr i usług (70% z nich).

5. Zakończenie

Fundusze strukturalne Unii Europejskiej stały się szansą dla polskiego sektora małych i średnich przedsiębiorstw na zintensyfikowanie jego rozwoju, przede wszystkim w aspekcie kreowania przewagi konkurencyjnej MŚP. Przeprowadzone badania pozwoliły wyeksponować zakres oraz kierunki wykorzystania pomocy publicznej z uwzględnieniem poszczególnych cech funkcjonowania niewielkich firm. Na podstawie dokonanych analiz wykazano m.in., iż głównymi podmiotami będącymi beneficjentami środków europejskich były spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Na podkreślenie zasługuje także wykazana silna aktywność przedsiębiorstw produkcyjnych w zakresie korzystania z funduszy strukturalnych UE, której zasadniczą przyczyną jest specyfika priorytetów bezpośredniego wsparcia środków europejskich ukierunkowanego na wzmacnianie konkurencyjności MŚP poprzez inwestycje w innowacyjne technologie. Potwierdzeniem tych stwierdzeń wydają się cele inwestycyjne stawiane przez polskie małe i średnie firmy, do których przede wszystkim należą zakupy maszyn i urządzeń technicznych służących do umocnienia pozycji konkurencyjnej na rynku krajowym i międzynarodowym.

Literatura

- Czternasty W., Mikołajczak P, *Rola funduszy strukturalnych w rozwoju innowacyjności i konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw w województwie wielkopolskim*, [w:] *Studia i Materiały Polskiego Stowarzyszenia Zarządzania Wiedzą*, red. B. Wawrzyniak, Wydawnictwo Polskiego Stowarzyszenia Zarządzania Wiedzą, Bydgoszcz 2011.
- Czternasty W., Mikołajczak P, *Rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce a źródło ich finansowania. Współczesne dylematy*, [w:] *Nowe trendy w metodologii nauk ekonomicznych*, red. A. Grzelak, K. Pająk, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań 2010.
- Institucja Zarządzająca Podstawami Wsparcia Wspólnoty, Departament Koordynacji Polityki Strukturalnej, *Pierwszy okres wykorzystania funduszy strukturalnych w Polsce. Raport 12 PWW Rodzaje projektów, typy beneficjentów rozkład przestrzenny udzielonej pomocy UE*, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Warszawa 2005.

http://www.mrr.gov.pl/aktualnosci/fundusze_europejskie_2004_2006/Documents/info_maj_2009_v_ost.pdf [dostęp: 12.07.2012].

<http://www.konkurencyjnosc.gov.pl/NR> [dostęp: 3.08.2012].

IMPACT OF EUROPEAN UNION FUNDS ON THE CHANGES IN THE ACTIVITIES OF SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES IN WIELKOPOLSKA

Summary: The study makes an attempt to present the influence of structural funds of the European Union on a way of operating of small and medium enterprises. A major interest of the study concerns economic subjects which made the investments co-funded from the European means. The study also highlights the usage of European funds which are directed on selected targets. This study attempts to show significance and efficiency of varied structural funds for the improvement of competitiveness of SME as well as their importance for the development of this sector including a profile and a size of their business activity. Empirical analysis was based on the results of a poll covering 110 companies belonging to the sector of SME operating in the area of Wielkopolska. The empirical material includes entities operating in Wielkopolska, which received funding from the aforementioned fund in the 2004-2006 programming. The study was carried out among 52 small and 58 medium-sized entities. The period of research covers the years 2000-2007. There are included pre-accession funds (2000-2004) and structural funds (2004-2006), and the period of their settlement. On the basis of the analysis one can state i.e. that the main beneficiaries of the European funds were limited liability companies and privately owned companies. Empirical studies indicate a strong activity of the production enterprises for the use of EU structural funds. One can state that the investment carried out by Polish small and medium-sized companies primarily relates to the purchase of machines and technical equipment for the strengthening of their competitive position on the domestic and international market.

Keywords: European funds, investments, enterprise, competitiveness.